

מערך שיעור מספר 4-

ואהבת לרעך- גם אם אינו כמוך אחדות מתוך שונות

מלוקט מתוך חמד"ת 38, ודף חברותא ליום האחדות

מטרות:

1. לעודד את משתתפים לדון ברעיון ה"אחדות מתוך שונות" ולברר את הצורך להרבות אהבה בחברה שלנו.
2. לברר עם המשתתפים מדוע "ואהבת לרעך כמוך" הוא כלל גדול ומרכזי.
3. לדון עם המשתתפים בחשיבות המפגש עם האחר, ביכולת ליצור שותפות בין שונים.
4. להציע דרכים להתמודד עם אתגר השונות ובד בבד לפעול לחיזוק האחדות בחברה הישראלית.
5. לעודד את המשתתפים לקבל על עצמם את הציווי "ואהבת לרעך כמוך" ולהתקדם בו.

עזרים

- נספח מספר 1: דף משימה זוגית, כמחצית ממספר המשתתפים.
- נספח מספר 2: דף לימוד "אחדות מתוך שונות", כמספר המשתתפים.
- נספח מספר 3: כרטיסיות ערכים, ערכה אחת לכיתה.
- נספח מספר 4: תפילת האר"י, "הריני מקבל על עצמי", כמספר המשתתפים.
- נספח מספר 5: תפקידי המנחה, לעיון המורה.

מהלך הפעילות

שלב א' – זוגי: אלימות, גזענות וחוסר סובלנות בחברה הישראלית

המנחה ייתן לכל זוג משתתפים דף משימה זוגית (נספח 1) ויבקש מהם לבצע את המשימה.

שלב ב' – מליאה: איסוף

המנחה יאסוף את תחושות התלמידים ביחס לידיעות העיתונאיות על הלוח

שאלות לדיון

1. האם ארע לכם או למישהו שאתם מכירים מקרה הדומה לאחד מן המקרים שהופיעו בדף המשימה? כיצד חשתם כשהתפרסמו הידיעות הקשות במהלך החופשה על אירועי שנאה שהתרחשו בארץ?
לדעתכם, התופעות שהופיעו בדף המשימה הן חריגות או שכיחות – בחברה הישראלית, בשכונה שלכם, בכיתה שלנו?
- 2.

חלק ג' – קבוצתי: לימוד

המנחה יחלק דף לימוד – "אחדות מתוך שונות" (נספח 2)

- האם אני מסוגל לאהוב גם את מי שאינו כמוני?
- מה עושים כשיש שוני?

חלק ד' – מליאה: אסיף תגובות והתרשמויות של חברי הקבוצות

1. שאלות והנחיות לקידום הדיון

- שתפו במקור שעורר בכם הזדהות או התנגדות והסבירו מדוע.
- האם הייתה בינכם הסכמה בשעת הלימוד? ביחס לאילו מקורות ולאילו ערכים?
- האם התעוררו ביניכם חילוקי דעות ביחס למקורות מסוימים או ביחס לערכים מסוימים? פרטו.
- כיצד מתמודדים עם שוני שאינו טכני, אלא עם שוני אידאולוגי, כיצד מצליחים לקיים יחד חברה אחת?

חלק ה' – בוחרים ערכים

המנחה יפזר במרכז המעגל כרטיסים עליהם כתובים ערכים (נספח 3) אותם כדאי לקדם בכדי להגיע לחברה סובלנית ואוהבת.

על חברי הקבוצה לבחור שני ערכים (בלבד) המוסכמים על כל הקבוצה כערכים המרכזיים ביותר לקידום.

מומלץ לתת לחברי הקבוצה להתמודד עם דרך בחירת הערכים לבד. ניתן למנות משקיפים שיתארו אח"כ את ההתנהלות או לדון בהתנהלות עם הקבוצה ללא משקיפים.

המנחה יבקש מן המשתתפים להציע דרכים לקידום שני ערכים אילו בין חברי הכיתה.

ההצעות יכתבו ויתפרסמו על לוח המודעות הכיתתי.

חלק ו' – סיכום

תפילת האר"י הקדוש

המנחה יחלק למשתתפים את תפילת האר"י הקדוש (נספח 4) ויקריא בקול באוזני התלמידים את התפילה.

המנחה יחלק דפים קטנים ריקים ויבקש מכל משתתף לכתוב לעצמו דבר מה קטן שהוא מקבל על עצמו בעקבות הפעילות.

כל הכיתה תעמוד, ותאמר יחד בקול:

"הריני מקבל על עצמי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך"

נספח מס' 1 - דף משימה זוגית

ידיעות מאתרי החדשות בשנת תשע"ה

מה המשותף לכל הידיעות?

מהן התחושות שקריאת הידיעות ושמיעתן בחדשות מעוררות בכם?

אם ובתה העובדות יחד
העבירו לחשבון, שלא כחוק,
מיליון שקלים

לאור המצב הכלכלי הקשה,
אוכל לילדים או בגדים חמים!?

קריאות "יא מחבל" נשמעו
לעבר שחקן ערבי במהלך
משחק

נערה נרצחה במצעד הגאווה
בירושלים

בית משפחה ערבית הוצת בעוד
המשפחה ישנה בו

גולשים חווים אלימות ברשת

פעוט סבל מתסמיני אלרגיה קשים
והרופא סירב לטפל בו.

מורה אושפזה כתוצאה משקית
שנזרקה על ידי תלמיד.

תלמידות לא התקבלו לבית הספר בשל
מוצאן המזרחי

אחדות מתוך שונות

1. האם לה טוב ורצוי שתהיה שונות?
2. איזו סוגי שנוי קל לזכור?
3. מהם היתרונות והחסרונות של שונות?

1

ניצוץ האהבה/ אהוד בנאי, דקלון

כל אחד חי בעולם אחר, כל כך גדול השוני,
 את מה שאני מרגיש בפנים, איש לא מרגיש כמוני,
 את מה שאתה חושב עמוק, אני חושב שטוח,
 מה שאתה רואה סגור, אני רואה פתוח,
 את מה שאני רואה לבן, אתה רואה שחור...
 אך בלי ניצוץ האהבה שום דבר לא יטמיע – זו המילה?

2

"כשם שפרצופיהם שונים, כך דעותיהם שונות."
 (ברכות נח ע"ב)

3

מתוך: הסיפור על האיש הירוק
הכבש השישה-עשר, יהונתן גפן
 ...היו היה פעם, בעיר ירוקה, גר לו איש אחד,
 איש ירוק. האיש הירוק גר בבית ירוק עם
 דלת ירוקה וחלונות ירוקים...
 ואז ראה האיש הירוק שעל שפת הכביש
 עומד איש כחול. האיש הירוק עצר את האוטו
 הירוק שלו ושאל את האיש הכחול:

האם השונות כח

4

כיוון אחר / שלומי שבת ואודי דויד

מכל מקום אפשר לראות כאן את האופק,
 אך כל אחד רואה כיוון אחר של התמונה.
 השוני לא יטריד את כל היופי
 אם לא נשכח, אחי, להקשיב לנשמה

הפה?
מסיפור אחר:"

אתם שונים
 דברים בצורה
 שונה מאשר אתם?

איזה יחס לשונות מצוי
 בחברה הישראלית? מהו
 היחס לשונות הרצוי
 בעיניכם?

"מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני ג' דברים שהיו בו: עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים... אבל
 מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצוות ובגמילות חסדים, מפני מה חרב? מפני שהייתה בו שנאת
 חנם." (יומא ט ע"ב)

5

"רק הכסילים מבקשים שיהיו בני האדם דומים אחד לחברו. החכם – הוא ישמח שיש בעולם יום ולילה, קיץ וחורף, זקן וצעיר... ושונים צבעי הפרחים וגוני עיניהם של בני האדם, וכאשר אלוהים עשה את האדם – זכר ונקבה בראם; רק מי שלא
 אהב את המחשבה, יצטער על השוני וירגז על הרב-גוניות המאלצים את האדם לחשוב, לראות ולהבין."

(יאנוש קורצ'ק, "זכות הילד לכבוד", בתוך: ילדות של כבוד, הוצאת בית לוחמי הגטאות והקיבוץ המאוחד, 1976)

היחיד והקהילה / הרב יוסף-דב סולוביצ'יק

"היחידים השייכים לקהילה משלימים אלו את אלו. בכל אדם יש משהו מיוחד במינו, נדיר, שאינו ידוע לאחרים; לכל יחיד יש משהו מיוחד לומר, צבע מיוחד להוסיף לקשת הצבעים הקהילתית. לפיכך, כאשר מצטרף האדם הבודד לקהילה, הוא מוסיף ממד חדש למודעות הקהילה. הוא תורם משהו ששום אדם אחר לא יכול לתרום. הוא מעשיר את הקהילה. אין לו תחליף. היהדות מאז ומתמיד ראתה את היחיד כאילו הוא עולם קטן... בשל אותה מיוחדות, מתכנסים בני האדם היחידים ביחד, משלימים אלו את אלו, ומשיגים אחדות".

(הרב יוסף דב הלוי סולוביצ'יק, "הקהילה", בתוך: דברי הגות והערכה, ספריית אלינר, ירושלים, 1982)

כיִצֵּךְ נִיתַן אֶת הַשְׁוִי fe הַיְחִיד בַּקְהִילָה?

עיקר השלום / ר' נחמן מברסלב

"עיקר השלום הוא לחבר שני הפכים. ואל תיבהל אם אתה רואה איש אחד שהוא בהיפוך גמור מדעתך וידמה לך שאי אפשר בשום אופן להחזיק בשלום עמו, וכן כשאתה רואה שני אנשים שהם שני הפכים ממש אל תאמר שאי אפשר לעשות שלום בניהם, אדרבה, זהו עיקר שלמות השלום, להשתדל שיהיה שלום בין שני הפכים." (מתוך: ליקוטי מוהר"ן, חלק א')

הַצִּיצוּ דְרָכֵיכֶם אַחֲרַי בֵּין עַמִּים בַּחֲבֵרַת הַיִּשְׂרָאֵלִית.

כיִצֵּךְ הַשְׁוִי מַאֲבִירָה אֶת הַשְׁוִי?

"אני אוהב את ישראל גם כאשר אני לא יכול לסבול אותה. אם נגזר עליי ליפול יום אחד ברחוב, אני רוצה ליפול ברחוב בישראל. לא בלונדון, לא בפריז, לא בברלין ולא בניו-יורק. כאן ירימו אותי. כאשר שוב אעמוד על הרגליים, ודאי יהיו לא מעטים שירצו לראות אותי נופל, אבל שוב אפול, שוב ירימו אותי."

(עמוס עוז, מתוך: "אם לא נתגרש מהפלסטינים מיד, נחיה במדינה ערבית", מוסף הארץ, 13.3.2015)

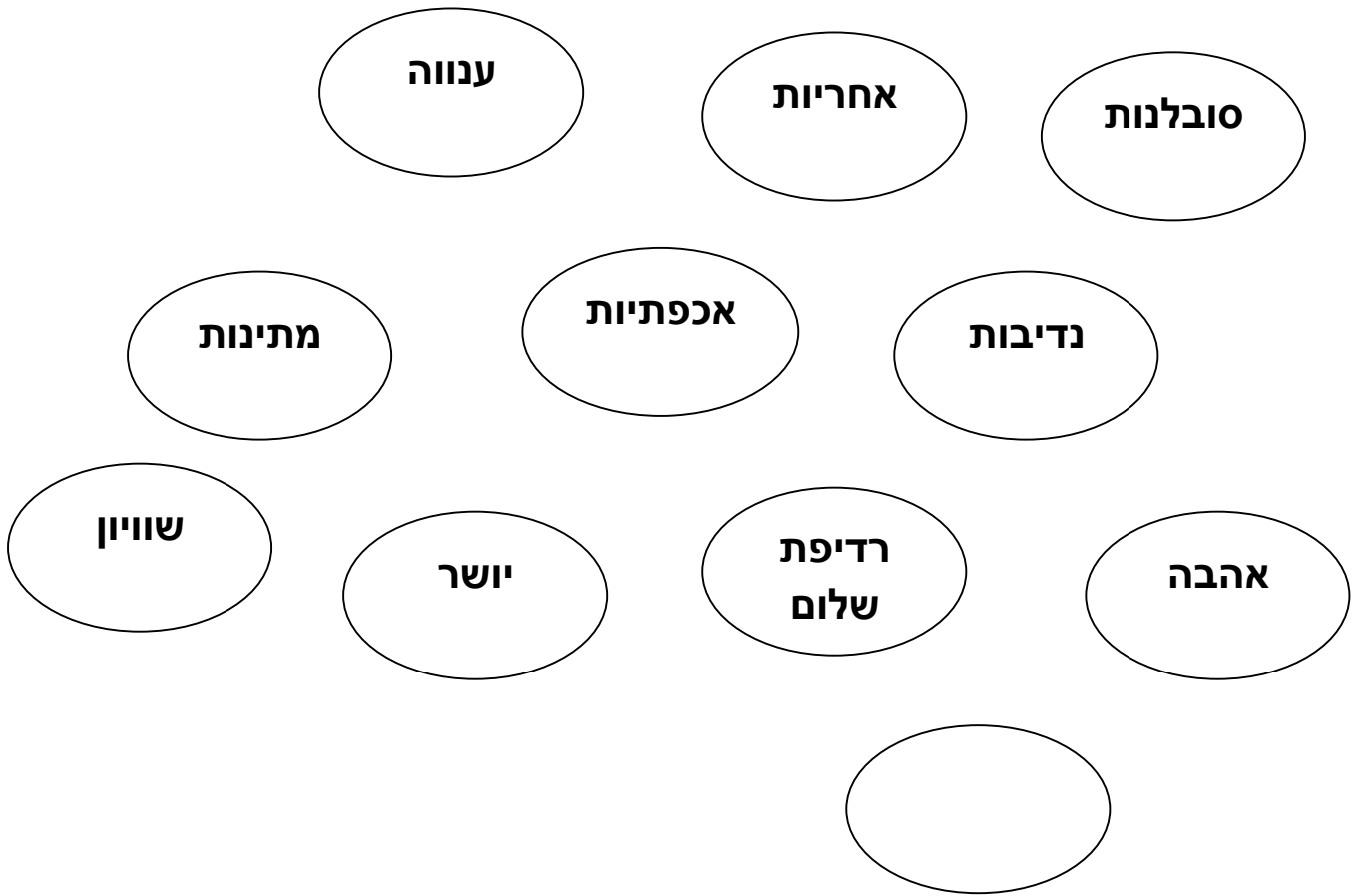
"אין דבר כזה חייל בודד במדינת ישראל."

שלושים אלף איש נענו לקריאות ברשתות החברתיות לבוא להלוויה של מקס שטיינברג בירושלים. קהל שרובו לא הכיר אותו, אבל בא לחלוק לו את הכבוד האחרון.

(מתוך: בלוג באתר תפוז אנשים)

"מדינת ישראל הדמוקרטית מקדשת את הזכות המוסרית לחיים ואת הזכות השווה להיות שונה... עלינו להבין שאין לנו דרך אחרת מלבד החיים המשותפים... זה הזמן לבחור בדרך המשותפת. זה הזמן למצוא את המאחד ולא המפלט. זה הזמן להאמין ביכולתנו לחיות כאן על האדמה הזאת. אין לנו אפשרות אחרת, אין לנו אפשרות אחרת... זה בידיים שלנו." (שמעון פרס וראובן ריבלין, "אנחנו נזעק בשמם", ידיעות אחרונות, ט' בתמוז תשע"ד, 7.7.2014)

נספח מס' 3 - כרטיסי ערכים

נספח 4 - תפילה

הריני מקבל על עצמי

האר"י הקדוש ייסד מנהג שכל אדם יקבל על עצמו לפני תפילת שחרית לקיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך":

קודם שהאדם יסדר תפילתו בבית הכנסת, צריך שיקבל עליו מצוות ואהבת לרעך כמוך. ויכוון לאהוב כל אחד מבני ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה תפילתו כלולה מכל תפילות ישראל, ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי. ובפרט אהבת חברים העוסקים בתורה ביחד צריך כל אחד ואחד לכלול עצמו כאלו הוא איבר אחד מן החברים שלו. ובפרט אם יש לאדם ידיעה והשגה להכיר לחברו בבחינת הנשמה. ואם יש איזה חבר מהם בצרה צריכים כולם לשתף עצמם בצערו או מחמת חולי או מחמת בנים ח"ו, ויתפללו עליו. וכן בכל תפילותיו ודרכיו ודבריו ישתף את חברו עמו. ומאד הזהירני מורי ז"ל בעניין אהבת החברים שלנו, של חברתנו.

(ר' חיים ויטאל, הקדמת האר"י הקדוש ל"שער הכוונות" לאר"י, צפת, המאה ה-16)

נספח 5 - תפקידי המנחה

- לאפשר שיח קבוצתי בתנאים מיטביים מבחינת ארגון הקבוצה, מבחינת חלוקת הזמן ומבחינת התכנים, ולאפשר לכל המשתתפים לחשוב, להעלות רעיונות ולהביעם.
- לעודד שיח באמצעות שאילת שאלות מקדמות.
- להנחות את הפתיח ואת שלב השיתוף במליאה באמצעות שאלות הפותחות אפיקים חדשים לחשיבה.
- לסיים בשאלות רפלקטיביות, לדוגמה: האם עלה בדיון רעיון שלא חשבת עליו קודם? איזו שאלה התעוררה בך במהלך הלימוד? לאיזו מסקנה חדשה הגעת במהלך הלימוד?